

21.09.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**21 Eylül 2021
Salı**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

21 Eylül 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Hükümlü ve Tutuklulara Yakınlarının Ölümü veya Hastalığı Nedeniyle Verilebilecek Mazeret İzinlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Batman Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Engelli Sporcu Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

ANA STATÜ

- Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu Ana Statüsünde Değişiklik Yapılmasına Dair Ana Statü

TEBLİĞLER

- Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Bankalarca Risk Yönetimine İlişkin Kamuya Yapılacak Açıklamalar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

TZOB'dan kanatlı sektörü üretici gelirlerine ilişkin açıklama

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, tavuk eti fiyatlarının marketlerde arttığını ancak bu artışın üreticiye yansımadığını belirterek, "Üreticinin tavuk başına alacağı ücret sürdürülebilir seviyeye getirilmelidir." dedi.

Kanatlı sektörüne ilişkin değerlendirmelerde bulunan Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, kanatlı sektöründe, 412 damızlık ve kuluçkahane, 7 bin 807 ticari etlik, 2 bin 837 ticari yumurtacı olmak üzere toplam 10 bin 992 işletme ve 20 bin 222 kümeste üretim yapıldığını bildirdi.

Sektörde yaklaşık 500 bin kişinin (üretici, çiftçi, esnaf, ilaç, yem, yan sanayi, nakliye, pazarlama dahil) istihdam edildiğini, 2 milyon kişinin bu sektörden geçimini sağladığını belirten Bayraktar, sektörün yıllık cirosunun 5,5 milyar lira civarında olduğunu, 2020 yılı kanatlı eti ve ürünleri ihracatının ise 511 milyon dolar civarında seyrettiğini aktardı. Broiler üretiminde bir yanda sayıları 18 civarında olan entegre firmaların diğer yanda ise o entegre firmalara fason üretim gerçekleştiren ve sayıları 14 bini bulan irili ufaklı yetiştirici işletmelerin yer aldığını söyleyen Bayraktar, "Yani bir taraf işin üretim ayağını oluştururken diğer taraf tedarik, kesim, pazarlama ve finans ayağını oluşturuyor. Son 1,5-2 yılda gerek Irak pazarında yaşanan sorunlar gerekse pandemiye bağlı talep daralması sektörü sıkıntıya soktu." ifadelerini kullandı.

"Fiyatlardaki artışa rağmen üretici istediği geliri elde edemedi"

Son günlerde salgında normalleşmenin sağlanması, yaz ayıyla birlikte mangal sezonunun açılması ve turizmde hareketlenmenin marketlerde tavuk eti ürünlerinin

fiyatlarında artışa neden olduğuna dikkati çeken Bayraktar, buna rağmen üreticilerin istedikleri gelirleri elde edemediklerini vurguladı.

Üretim maliyetlerinin arttığını, üreticilerin sahip oldukları kümeslerle tesislerin her geçen gün eskidiğini, varlıklarının değersizleştiğini belirten Bayraktar, şunları kaydetti: "Örneğin 5 milyon liralık yatırımla kurulan bir kümes en az 10 yılda kendini amorti etmesi gerekirken elde edilen gelire göre bu 25 yıla kadar yükselmiştir. Birçok kümes yüksek maliyet ve sürdürülemez gelir nedeniyle borçlarını ödeyememiş, işletmesini kapatmış veya borç karşılığı bankaya vermek zorunda kalmıştır. Ayakta kalmaya çalışan işletmeler ise bu şekilde daha fazla devam edemeyeceklerini söylemektedir. Bu durum sektöre yeni işletmelerin girmesini de engellemektedir. Birçok girişimci sektörde karlılık olmadığı için yatırım yapmaktan vazgeçmişlerdir."

"Fiyatlar üretici lehine revize edilmeli"

Üretime ilişkin sorunların giderilmemesi durumunda tüketicinin makul fiyatlarla tavuk eti almasının gün geçtikçe zorlaşacağını vurgulayan Bayraktar, Türkiye İstatistik Kurumu'nun temmuz ayı verilerinin de tavuk eti üretiminde yaşanan sorunları teyit ettiğini bildirdi. Bayraktar, kanatlı eti üretiminin temmuzda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 7,1 azaldığını, ocak-temmuz dönemindeki azalmanın yüzde 2,2 olarak gerçekleştiğini ifade etti.

Sorunların böyle devam etmesi durumunda hem üretim hem tüketim hem de ihracat ayağında ciddi sorunlar yaşanabileceğine dikkati çeken Bayraktar, üreticilerin beklentilerini şöyle aktardı: "Üreticinin tavuk başına alacağı ücret sürdürülebilir seviyeye getirilmelidir. Ocak ayı beklenmeden fiyatlar acilen üretici lehine revize edilmelidir. Sözleşmede belirlenen üretici fiyatları, şeffaf bir şekilde üreticiye sürdürülebilir bir gelir sağlayacak, performans dayalı belli bir metodolojiye bağlı olarak belirlenmelidir. Bu konuda paydaşlarca oluşturulacak komisyonca bir çalışma yapılmalıdır. Üretici örgütleri aktif hale getirilmeli, daha fazla üreticinin örgüte üye olması için teşvik edici politikalar hayata geçirilmelidir. Son günlerde yaşanan kalifiye eleman sıkıntısına çözüm bulunmalıdır. Sektör masaya yatırılmalı, üretim, pazarlama, dış ticaret olmak üzere kısa, orta ve uzun vadeli atılacak adımlar belirlenmeli, bu adımlar titizlikle takip edilmelidir."

Fahiş fiyat baskınları maliyetleri durdurmuyor

Hükümet market ve hallere baskın yapıp fahiş fiyat artışının sorumlularını ararken Tarım-GFE rekor kırdı. TÜİK'e göre, Tarımsal girdi fiyat endeksi Temmuz'da aylık bazda yüzde 1,98 artarken, yıllık bazda yüzde 29,38 yükseldi. Temel maliyet kalemlerinden gübre yüzde 62 fiyat artışıyla zirveye oturdu. Böylece, Ocak 2016'da başlatılan endeks, tüm zamanların en yüksek seviyesini gördü.

Tarımda maliyet artışı durdurulamıyor. Başta gübre olmak üzere hemen hemen tüm kalemlerde yüksek artışlar yaşanıyor. Maliyetleri karşılayamayan çiftçi ya tarladan çekiliyor ya da ürününü tarlada bırakıyor.

Tarımdaki maliyet artışları çarşığı pazarı yangın yerine çevirdi. Fiyatlar her geçen gün katlanırken hükümet yaptığı denetimlerle yüksek artışların sorumlularını arıyor. Ancak sorun raflarda değil maliyetlerde. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK), açıkladığı Temmuz 2021 Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (Tarım-GFE) tüm zamanların rekorunu kırdı.

Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE), 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre yüzde 1,98, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 14,44, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 29,38 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 19,05 arttı. Yıllık artışta bir önceki zirve, kur krizinin etkisiyle Ekim 2018'de ulaşılan yüzde 27,71'lik

orandı. Haziran 2021'de oran yüzde 27,65'le rekor seviyeye yaklaşmıştı. Yıllık değişime bakıldığında üst üste 12. ayda yükseliş kaydedilmiş oldu.

Ocak 2016'da başlatılan endeks, bugüne kadarki en yüksek seviyeyi gördü. Ana gruplarda bir önceki aya göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 0,68, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 2,20 artış gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 27,01, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 29,78 olarak kaydedildi.

Aylık en fazla artış yüzde 6,16 ile gübre ve toprak geliştiriciler alt grubunda oldu. Öte yandan aylık en fazla yükselen diğer alt gruplar ise yüzde 3,79 ile enerji ve yağlar ve yüzde 3,10 ile bina bakım masrafları oldu. Buna karşılık, aylık en az artış gösteren alt gruplar ise yüzde 0,55 ile tohum ve dikim materyali ve yüzde 0,71 ile makine bakım masrafları oldu. Bir önceki aya göre azalış gösteren tek alt grup ise yüzde 0,44 ile malzemeler olarak hesaplandı. Yıllık en fazla artış yüzde 62,43 ile gübre ve toprak geliştiriciler alt grubunda yaşandı.

Yıllık en fazla artış gösteren diğer alt gruplar ise yüzde 48,07 ile çiftlik binaları (ikamet amaçlı olmayanlar) ve yüzde 43,37 ile bina bakım masrafları oldu. Buna karşılık, yıllık en az artış gösteren alt gruplar ise yüzde 9,90 ile tohum ve dikim materyali, yüzde 12,23 ile tarımsal ilaçlar ve yüzde 18,79 ile malzemeler oldu.

GÜBRE FİYATLARI YILLIK YÜZDE 62 ARTTI

Tarımın temel girdilerinden yıllık en fazla artış yüzde 62,43 ile gübre ve toprak geliştiriciler alt grubunda oldu. Aylık bazda ise yine en fazla artış aynı grupta yüzde 6,16 ile gübre ve toprak geliştiriciler alt grubunda yaşandı. Tarımda kullanılan kimyasal gübreler rekor kırarken Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı 2 milyon çiftçiden sadece 52 bini organik tarım yapıyor. Organik tarımın azalmasıyla beraber artan kimyasal gübre kullanımı hem toprağı hem de yeraltı sularını kirleterek tarım alanlarını yok etme tehlikesi yaratıyor. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 26 Temmuz'da açıkladığı verilere göre kimyasal gübre kullanımı 10 yılda 5 milyon ton arttı.

GERÇEK DURUM ÇOK DAHA KÖTÜ

Tarım-GFE'nin temmuz'da aylık yüzde 1,98, yıllık bazda ise yüzde 29,38 artmasını değerlendiren DEVA Partisi Ekonomi Politikaları Başkanlığı, maliyetlerle üretici fiyatlarının başabaş noktaya geldiğini vurguladı. DEVA Partisi'nden sosyal medyada yapılan açıklamada "TÜİK'in makyajlı verilerine göre bile girdi fiyatlarıyla üretici fiyatları başa baş noktada. Gerçek durum çok daha kötü. Tarımda üretimi anlamsız hale getirdiniz. Hâlâ çözümü yanlış yerlerde arıyorsunuz" ifadelerine yer verildi.

VERGİLER YÜKSEK DESTEKLER YETERSİZ

Hükümetin fahiş fiyatları denetlemesine tarımdaki maliyetlere dikkat çeken Dünya Gazetesi Tarım yazarı Ali Ekber Yıldırım “Çiftçinin kullandığı; gübre pahalı, tohum pahalı, ilaç pahalı, mazot pahalı, sulama elektriği pahalı, vergiler yüksek, destekler yetersiz. İthalatla çiftçiyi üretimden koparıyorsunuz sonra da etiketlerdeki fahiş fiyata suçlu arıyorsunuz. Suçlu belli değil mi?” değerlendirmesinde bulundu.

SU KAYNAKLARI DOĞRU KULLANILMAMAKTA

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'ye verdiği soru önergesinde kuraklık sonucu su kaynaklarının giderek azaldığı ülkemizde, su kayıplarının önlenmesine yönelik hangi çalışmaların yapıldığının açıklanmasını istedi. Soru önergesini yanıtlayan Pakdemirli, 2019 yılındaki su kayıp oranının yüzde 37 olduğunu açıkladı. Pakdemirli, 2023 yılına kadar su kayıp oranının yüzde 30'a indirilmesi için çalışıldığını söyledi. Gürer, dünyada suyun önemini giderek arttığını belirterek “Ülkemizde su kaynakları doğru kullanılmamaktadır. Suda yüzde 37 kayıp ciddi bir rakamdır. 20 yıldır iktidarda olan AK Parti'nin bu konuda da yetersiz kaldığı görülmektedir. 20 yılda yapılamayan 3 yılda nasıl başarılacaktır. Su yönetiminde de mevcut iktidar sınıfta kalmıştır. Ülkemizde tarım alanlarında yaygın olarak salma sulama kullanılmaktadır. Modern sulamaya yeterli oranda geçilememiştir. Bakanlık bu bağlamda gerekli çalışmalarda çiftçiye verilmesi gereken destek ve eğitimi de sağlayamamıştır. Ülkemizde bu süreç doğru yönetilmezse 50 yılda ciddi su problemleri olacağını bilim insanları ifade etmektedir” dedi.

TARIMDAKİ KAYIP ALAN 2 NİĞDE BÜYÜKLÜĞÜNDE

Yaşanan iklim krizleri, ekonomik zorluklar her geçen gün tarım yapmayı zorlaştırıyor. Yeterince desteklenmeyen çiftçi tarlasını işleyemez hale geldi. İşlenmeyen milyonlarca hektarlık tarımsal alan yok oldu. CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Türkiye'de 19 yılda 2 Niğde büyüklüğünde tarım alanı kaybedildiğini belirtti. 2001 yılında 40 milyon 967 bin hektar olan toplam tarım alanının 2020 yılında 37 milyon 762 bin hektara; işlenen tarım alanının ise aynı süreçte 23 milyon 740 bin hektardan 19 milyon 958 bin hektara gerilediğini belirten Gürer “Niğde ilinin yüzölçümü 14 bin 294 kilometrekaredir. Bu da göstermektedir ki ülkemiz, 2001 yılından 2020 yılına kadar 2 Niğde ili büyüklüğünde hem işlenen hem de toplam tarım alanını kaybetmiştir” ifadelerini kullanmıştı.

MALİYETLER BİR YILDA 46 BİNDEN FAZLA ÇİFTÇİYİ YOK ETTİ

Son bir yılda 46 bin 923 kişi tarım yapmaktan vazgeçti. CHP Adana Milletvekili Dr. Müzeyyen Şevkin, daha önce açıkladığı verilere göre, 3 yılda 184 bin 154 tarımsal işletmenin kapısına kilit vurulduğunu belirtmişti. Şevkin, 2016 yılında Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı işletme sayısının 2 milyon 267 bin 176 olduğunu bu sayının hızla düştüğünü ve 2019 yılında 2 milyon 83 bin 22'ye gerilediğini söyledi.

Tat Gıda, dijital tarım ile verimliliği yüzde 40 artırdı

Sanayi domatesi tarımında üretim standartlarını yükseltmek ve sürdürülebilirliği desteklemek üzere dijital tarım yatırımlarına devam eden Tat Gıda, akıllı tarım teknolojilerine son 3 yılda 7,5 milyon TL'nin üzerinde yatırım yaptı. Her yıl yaklaşık 2 bin 500 dekarlık alanda üretim gerçekleştiren şirket, dijital tarım uygulamalarıyla domates üretiminde verimliliği yüzde 40 oranında artırdı.

Tat Gıda, domates üretimini uluslararası standartlara yükseltmek ve sürdürülebilir kılmak için dijital teknolojilerine yönelik yatırımlarına devam ediyor.

Çiftçinin eğitimi, verimlilik ve tarımda dijitalleşme odaklı projeler gerçekleştiren Tat Gıda, bugüne kadar akıllı tarım uygulamaları ve mekanizasyona 7,5 milyon TL'nin üzerinde yatırım yaptı.

Her yıl yaklaşık 2 bin 500 dekarlık alanda üretim gerçekleştiren Tat Gıda, 'Domatesin Önderleri' programıyla sanayi domatesi tarımında dijitalleşmeyi stratejik öncelik olarak belirlerken, veri toplamadan yorumlamaya, mekanizasyondan uzaktan takibe kadar farklı dijital çözümlerle üreticiye destek veriyor.

Şirket, uyguladığı dijital tarım ile verimi 35-40 oranında artırırken, maliyetlerde ise yüzde 30 düşüş sağladı.

“Çiftçiye rol model oluyoruz”

Son yıllarda daha belirgin şekilde hissedilen iklim krizi ve kuraklık nedeniyle daha az kaynak kullanımı ile daha verimli üretimin öneminin arttığına dikkat çeken Tat Gıda Genel Müdür Yardımcısı Hakan Turan, çözümün bilime dayalı dijital tarımla mümkün olduğunu söyledi.

Tat Gıda olarak her yıl yaklaşık 2 bin 500 dekar alanda dijital tarım uygulamalarıyla domates tarımı yaptıklarını anlatan Turan, “Bilimsel temelli dijital tarım ile son derece başarılı sonuçlar elde ediyoruz. Yaptığımız bu uygulamalarla ve iyi örneklerle çiftçiye rol model oluyoruz. Genç ve dinamik ziraat ekibimizle, devamlı olarak sahada yeni uygulamalar üzerinde çalışıyoruz. Bu alandaki tarım çalışmalarımız temel amacı uyguladığımız modern tarım teknikleri ile verimi artırmak ve bu tecrübeleri sözleşmeli çiftçilerimizle paylaşmak.” diye konuştu.

“Maliyetleri ton ürün başına yüzde 30 düşürdük”

Tarımda dijital teknolojilerin kullanımına, yaygınlaştırılmasına ve sanayi domatesi tarımının gelişimine öncülük etmek amacıyla ‘Dijital Tarım Tarlası’ konseptiyle domates üretmeye başladıklarını belirten Turan, 2019 ve 2020 yıllarında, uygulama alanını büyüterek, yaklaşık 2 bin 500 dekarlık bir alanda dijital tarım çözümü ve uygulamalarının kullandıklarını bildirdi.

Bursa Karacabey havzasında geleneksel yöntemlerle yapılan tarım sonucunda dekar başına elde edilen ortalama verim 7-8 ton iken, Tat Dijital Tarım Tarlası’nda dijital çözümler ve iyi tarım uygulamalarının yardımıyla dekar başına 10-11 ton seviyelerinde verim elde ettiklerini söyleyen Turan, şunları kaydetti: “Bu da domates tarımında en iyi örneklerin görüldüğü Kaliforniya bölgesi sonuçları seviyesinde. Dekar başına verim artışı ile domates başına yetiştirme maliyetinin bölge ortalamasına göre yüzde 30 seviyelerinden daha düşük olduğunu görüyoruz. Biliyoruz ki dijital tarım bir zorunluluk. Dünyanın geleceği için tarımın ne kadar önem taşıdığı artık hepimiz farkındayız; daha az gübre, su, kimyasal gibi kaynak kullanımını azaltmak karbon

ayak izini sınırlamak için tarımda sürdürülebilirliğe yatırım yapmak mecburiyetindeyiz. Çiftçilerimiz de gün geçtikçe bu konuda daha da bilinçleniyor. Tat olarak, deneyimlerimizi üreticilerimizle paylaşarak, maliyet – verimlilik - sürdürülebilirlik ekseninde başarılı sonuçlar almalarına katkıda bulunduğumuz için mutluyuz.”

Yeni dijital uygulamalara 11 milyon TL’lik yatırım planlıyor

Dijital tarım uygulamalarında bugün ulaşılan noktanın dünya seviyesinde olduğunu belirten ve dijital tarıma daha stratejik bir ajanda ile gelecek yıllarda da yatırım yapmaya devam edeceklerini söyleyen Turan, “Geniş ölçekte veri toplama, karar destek sistemleri ve mekanizasyon konularının öncelikli yatırım alanlarımız olmasını planlıyoruz. Buradan elde edeceğimiz öğrenimleri çiftçilerimizle paylaşmaya, onların daha verimli üretim yapmaları için destek vermeye devam edeceğiz. Gelecek yıl, mekanizasyon ve yeni dijital yatırımlar için 11 milyon TL’lik yatırım planımız bulunuyor. Tat Gıda olarak önümüzdeki dönemde bu alanda çok daha heyecan verici projelerimiz var, bu vizyona yürekten inanıyoruz. Amacımız çiftçimize rakip olmak değil rol model olmaktır.” ifadelerini kullandı.

'Türkiye, büyüklüğünü, birikimini ve artan gücünü yansıtan bir başyapıt ortaya çıkardı'

New York'ta bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, New York Türkevi açılış töreninde konuştu. Cumhurbaşkanı açılışta yaptığı konuşmada "Türkiye, bu eserle beraber büyüklüğünü, birikimini ve artan gücünü yansıtan bir başyapıt ortaya çıkardı." dedi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, New York'ta yapılan Türkevi'nin açılış töreninde konuştu.

Erdoğan özetle şunları söyledi:

"New York'ta muhteşem bir eseri tamamladık.

Burası Birleşmiş Milletler nezdindeki daimi temsilciliğimize ev sahibi yapacak. Birleşmiş Milletler binasının tam karşısında böyle önemli bir eseri hayata geçirmemiz ayrı bir önem taşıyor.

Küresel sorunların çözülmesi için yoğun çaba sarf ediyoruz. Dünya 5'ten büyüktür diyerek daha adil ve kapsayıcı bir küresel düzeni savunuyoruz.

Uluslararası alanda etkin rol üstlenerek daha adil bir sistem taahhüdünün hayata geçirilmesi için çaba harcıyoruz. Türkevi binamız, adalete ve barışa olan inancımızın da bir sembolüdür.

21.09.2021

Siyasi kültürel ve ekonomik faaileyetlere ev sahipliği yapacak yeni binamızın gerçek bir cazibe merkezi olacağına inanıyorum. Türkevi, içinde çalışacak ve ziyarete gelecek insanların sahiplenmesiyle arzu edeceğimiz konuma gelecektir.

New York'un örnek binalarından olacak Yeni Türkevi'nin Türk-Amerikan toplumuna, Dışışleri Bakanlığı'na, Birleşmiş Milletler'e hayırlı olmasını temenni ediyorum."

İklim değişikliği, Bill Gates ve hayvancılığın geleceği

Ali Ekber YILDIRIM

21 Eylül 2021 Salı

Bill Gates, dünyanın en zengin işadamlarından. Ürünleri dünyanın her yerinde kullanılan Microsoft'un kurucusu. Son zamanlarda ise aldığı tarım toprağı ile deyim yerindeyse Amerika'nın en büyük toprak ağası. Türkiye'de de özellikle Trakya'da binlerce dönüm tarım toprağı satın aldığı iddia ediliyor.

Eşi Melinda ile kurduğu Bill ve Melinda Gates Vakfı'nın yöneticilerinin Ankara'da Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile görüşmeler yapması da tartışma yaratmıştı.

Son yıllarda iklim değişikliği konusundaki çalışmalarını ile dikkat çeken Bill Gates, aynı zamanda yapay et üretimi konusunda yatırım yapan ve bu nedenle hayvancılığa özellikle de sığır yetiştiriciliğine adeta savaş açmış görünüyor.

Bill Gates'in Türkiye'de Doğan Kitap tarafından yayınlanan "İklim Felaketini Nasıl Önleriz/ Mevcut Çözümler ve Yapılması Gerekenler" kitabında hayvancılığa ilişkin çok çarpıcı değerlendirmeler yer alıyor. Öyle görünüyor ki, tarımda özellikle et konusunda Bill Gates'in yatırımları, çalışmaları daha çok ön plana çıkacak. Bu nedenle görüşleri yakından takip edilmeli ve tartışılmalı.

İklim değişikliği gündeme geldiğinde hayvancılığın etkileri de tartışılıyor. Özellikle büyükbaş hayvanların çıkardıkları metan gazı ile küresel ısınmaya neden olduğu bu nedenle büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yapılmaması gerektiği bile dile getiriliyor.

Buna karşı olanlar ise, hayvancılığın bilinçli olarak hedefe konulduğu ve yapay et üretimi için bir sektörün gözden çıkarılmak istendiğini ifade ediyor.

"Eskisi kadar et yemiyorum"

Microsoft'un Kurucusu Bill Gates, çizburgeri çok sevmesine rağmen sığır eti ve diğer etlerin iklim değişikliği üzerindeki etkisini öğrendiğinden beri eskisi kadar yemediğini belirtiyor.

Bill Gates, "İklim Felaketini Nasıl Önleriz" kitabında hayvancılıkla ilgili şu değerlendirmeleri yapıyor:

"Besi hayvancılığı sera gazına önemli bir katkıda bulunuyor. Uzmanların, "tarım, ormancılık ve diğer arazi kullanımı" olarak tanımladığı, hayvan ve mahsul yetiştirmekten meyve hasadına kadar çok çeşitli insan faaliyetlerini kapsayan sektörün içerisinde sera gazı salımına en çok etkide bulunan kolu. Aynı birçok zararlı gaz emisyonunun da sorumlusu. Tarımda baş suçlu karbondioksit değil, metan (tek bir molekülüyle karbondioksitten 28 kat daha fazla ısınmaya neden oluyor) ve 265 kat daha fazla ısınmaya neden olan azot oksit.

Net sıfır emisyona yaklaşmak istiyorsak, tarım ve hayvancılık faaliyeti yaparken salınan sera gazlarını azaltıp sonunda bertaraf etmenin yollarını bulmak zorundayız.

Başa çıkmamız gereken tek şey çiftçilik değil. Ormanların tahrip edilmesi ve diğer arazi kullanımı konusunda da bir şeyler yapmamız gerekir ki bu ikisi birlikte atmosfere net 1.6 milyar ton karbondioksit eklerken, doğal yaşam alanlarını da yok ediyor."

Zenginlik arttıkça et ve süt tüketimi artıyor

Küresel nüfusun 2100 yılına kadar yüzde 40 artarak 10 milyara ulaşacağını ancak gıda ihtiyacının yüzde 40 nüfus artışına göre daha fazla artacağına dikkat çeken Bill Gates, görüşlerini şöyle sürdürüyor:

"İnsanlar zenginleştikçe daha fazla kalori tüketiyor, özellikle daha fazla et ve süt ürünü yiyorlar. Et ve süt ürünlerinin üretimi, daha fazla yem yetiştirmemizi gerektirecek. Örneğin bir tavuk bize bir kalorilik tavuk eti vermek için iki kalori tahıl yemek zorunda; bu, tavuğu, yediğimizde alacağımız kalorinin iki kat daha fazla kaloriyle beslemeniz gerektiği anlamına geliyor. Bir domuz, onu yediğimizde aldığımız kalori miktarının üç katı kalori tüketiyor. İnekler için bu oran en yüksek: Sığır etinin her bir kalorisi için altı kalori yem. Bir başka deyişle bu et kaynaklarından ne kadar çok kalori alırsak, et için o kadar çok bitki yetiştirmemiz gerekiyor.

İşte bilmece: Bugüne kıyasla çok daha fazla yiyecek üretmemiz gerekiyor, ama şu anda kullandığımız yöntemle üretmeye devam edersek, bu, iklim için bir felaket olacak. Mera veya ekilebilir araziden dönüm başına aldığımız yiyecek miktarında herhangi bir iyileştirme yapmadığımızı varsaydıysaydı, 10 milyar insanı besleyecek kadar yiyecek yetiştirmek, gıda üretimiyle ilgili emisyonu üçte iki oranında artıracak.

Dünya çapında, eti ve sütü için yetiştirilen yaklaşık 1 milyar büyükbaş hayvan var. Bu hayvanların her yıl geviş getirip osurdukları metan, tüm küresel emisyonun yaklaşık yüzde 4'ünün sorumlusu olan 2 milyar ton karbondioksit ile aynı ısınma etkisine sahip."

Bitki bazlı ve laboratuvarıda et üretimi

Etin insan kültüründe çok önemli bir rol oynadığını bu nedenle hayvan yetiştiriciliğini tamamen bırakmanın gerçekçi olmadığını dile getiren Bill Gates yapay et konusundaki çalışmaları kitabında şöyle anlatıyor: "Ama et yemeyi azaltıp yine de etin tadını çıkarmamız mümkün. Bir seçenek bitki bazlı et, yani etin tadını taklit etmek üzere çeşitli şekillerde işlenmiş bitki ürünleri. Halihazırda piyasada bitki bazlı et üreten iki şirkete yatırım yapmış durumdayım: Beyond Meat ve Impossible Foods, yani bu konuda taraf olduğum açık, ama yapay etin oldukça iyi olduğunu söylemeliyim. Doğru hazırlandığında, kıyma için ikna edici bir alternatif. Ve bu alandaki tüm alternatifler çevre için daha iyi, çünkü çok daha az toprak ve su kullanıyor, daha az emisyonu neden oluyorlar. Dahası bunları üretmek için daha az tahıl gerekiyor, besin ürünleri üzerindeki baskıyı ve gübre kullanımını da azaltıyor. Üstelik dar alanlarda tutulan hayvanların sayısının azalması, hayvan refahı için büyük bir umut.

Ne var ki, yapay etler yüksek Yeşil Fiyat Farkıyla birlikte geliyor. Sığır kıymasının yerine geçen bir ürün, gerçek kıymaya kıyasla yüzde 86 daha maliyetli. Ancak bu alternatif ürünlerin satışı arttıkça ve pazara daha fazla ürün girdikçe, sonunda hayvan etinden daha ucuz olacakları konusunda iyimserim.

Yapay ette sorun para değil tat

Ancak yapay et konusundaki en büyük soru işareti tatla ilgili, parayla değil. Bir hamburgerin dokusunu bitkilerle taklit etmek nispeten kolay olmasına rağmen, insanları biftek ya da tavuk yediklerine ikna etmek çok daha zor. İnsanlar yapay eti gerçek etten vazgeçecek kadar sevecekler mi, önemli bir fark yaratacak sayıda insan bu ürünlere geçiş yapacak mı?

Yapacaklarına dair bazı kanıtları şimdiden görüyoruz. İtiraf etmeliyim ki Beyond Meat ve Impossible Foods'un işlerinin bu kadar iyi olmasına ben bile şaşıyorum, özellikle de başta yaşadıkları başarısızlıkları göz önüne aldığımızda.

Belki zaman alabilir, ama ben bu ürünlerin daha iyi ve daha ucuz hale geleceğine, iklim değişikliği ve çevreyle ilgili endişeler yaşayan insanların onları destekleyeceklerine inanıyorum.

Bu alandaki başka bir yaklaşım da bitki bazlı ete benziyor, ancak burada bitkileri büyütmek ve daha sonra sığır eti tadı verecek şekilde işlemek yerine, eti bir laboratuvarıda yetiştiriyorsunuz. Yöntemin "hücre bazlı et", "kültürlenmiş et" ve "temiz et" gibi pek de çekici olmayan isimleri var. Pazara girmeye çalışan yaklaşık iki düzine kadar yeni şirket söz konusu, ancak ürünleri muhtemelen 2020'li yılların ortalarına kadar raflarda olmayacak.

Bunun sahte et olmadığını unutmayın. Kültürlenmiş et, dört bacaklı herhangi bir hayvan gibi aynı yağ, kas ve sinirlere sahip. Ama bir çiftlikte yetiştirilmek yerine bir

laboratuvarında yaratıldı. Bilim insanları işe canlı bir hayvandan alınan bir kaç hücreyle başlıyorlar, bu hücreleri çoğaltıyor ve sonra onları yemeye alışkın olduğumuz dokular haline getiriyorlar. Bütün bunlar işlemin gerçekleştiği laboratuvar için gerekli elektrik haricinde, çok az veya sıfır sera gazıyla yapılabilir. Bu yaklaşımın zorluğu çok pahalı olması ve maliyetlerin ne kadar aşağıya çekilebileceğinin belli olmamasıdır.

Amerika yapay eti et olarak tanımıyor

Ve her iki yapay et türü de bir başka zorlu savaşla karşı karşıya. Amerika Birleşik Devletleri'nde en az 17 eyaletin yasama organı bu ürünlerin mağazalarda "et" olarak etiketlenmesine engel olmaya çalıştı. Bir eyalet satışlarını tamamen yasaklamayı önerdi. Bu yüzden teknoloji geliştikçe ve ürünler ucuzladıkça, ürünlerin düzenleme, paketlenme ve satışı hakkında sağlıklı bir kamuoyu tartışmasına ihtiyacımız olacak."

Özetle, iklim değişikliği, hayvancılık sektörünün geleceği ekseninde Bill Gates'in bu görüşleri çok tartışılacak. Öyle görünüyor ki yapay et, bitki bazlı et daha çok yaşamımıza girecek. Hayvancılıkta bu kadar sorun varken sadece yem fiyatları üzerinden değil, sektörün geleceğini ilgilendiren bu konuları da daha fazla konuşmakta yarar var.

Satılık AB onaylı süt çiftliği!

Geçen hafta (15 Eylül 202) yayınlanan yazımızda hayvancılık sektöründe yaşanan sorunlar nedeniyle çok sayıda hayvan çiftliğinin satışa çıkarıldığını yazdık. Okurlarımızdan gelen mesajlarda sektörün çok zor durumda olduğu, işletmelerin satışa çıkarıldığı, ineklerin kesime gittiği, desteklerin ödenmediği dile getirildi.

Yazıda, sahibinden.com'dan aldığımız "Avrupa Birliği onaylı, hastalıktan arı satılık çiftlik" ilanının görseli de yer aldı. Görselde şirket veya işletme adı yoktu. İzmir Torbalı'da faaliyet gösteren 2K işletmesinin sahibi Kenan Kılıç telefon etti. İlanın kendilerine ait olduğunu belirtti. Hayvancılıkta pek çok sorun olduğunu ancak kendisinin sağlık sorunları nedeniyle çiftliğini satışa çıkardığını söyledi. Kılıç, asıl işinin hastane yatakları üretmek olduğunu ve bu konuda 100 ülkeye ihracat yaptığını belirterek: "Yakın zamanda büyük bir sağlık sorunu yaşadım. Kalbim iki kez durdu. Sağlık sorunları nedeniyle önce hastane yatakları üreten ve ihraç eden şirketimiz Kenmak AŞ'yi Amerikalılara sattım. Sağlık sorunları nedeniyle hayvancılığı da bırakacağım için çiftliği de satışa çıkardım. Hayvancılıkta çok sorun var ama ben sağlık nedeniyle çiftliğimi satıyorum. Çiftliğimiz, Avrupa Birliği onaylı süt üreten çok modern bir işletme, mali açıdan bir sorunu yok" dedi.

Ekonomiye kötülük mü etmek istiyorsun, kuru artır yeter!

Alaattin AKTAŞ
21 Eylül 2021 Salı

✓ Enflasyonun suçluları yargılanırken hakim "Suçlu kalk" dese ayağa ilk fırlayacak döviz olur. Çünkü Türkiye'de her kur artışı, enflasyon getiriyor.

✓ Merkez Bankası perşembe günü kuru zıplatacak bir karar alırsa bizim fahiş fiyat denetimini daha da uzatmamız gerekir.

Bir fahiş fiyat tartışmasıdır gidiyor. Sanki enflasyon bu düzeylere ilk kez gelmiş gibi... Sanki enflasyonun bu düzeylere gelmesi kimler olduğu bir türlü bilinmeyen, belirlenemeyen gizli ellerin işiymiş gibi...

Ama kabul edelim bu sefer bir fark var. En azından sorumluların kimler olduğu daha somut bir şekilde dile getiriliyor.

Aracılar ve fırsatçılar; belli ki fiyatları yükseltenler onlar.

Peki fiyatların böylesine yükselmesine yol açan hükümetin ta kendisi olmasın!

Saçma mı geldi; "Hükümet fiyatların artmasını ister mi" diye bir düşünce mi aldı sizi?

Elbette "Fiyatlar artsın" düşüncesiyle yola çıkılmıyor, hareket edilmiyordur. Ama ya uygulanan yanlış politikalar bu sonucu doğuruyorsa?

Fiyatlar niye artar?

Önce şu basit soruya yanıt arayalım:

"Fiyatlar niye yükselir?"

Temelde iki neden vardır; arzın talebi karşılayamaması durumu, yani talep enflasyonu ve maliyetlerin çok hızlı artması, yani maliyet enflasyonu.

Bu iki nedenin dışında para arzındaki artış ve enflasyon beklentilerinin bozulması da enflasyona yol açar tabii ki.

Son dönemde Türkiye'de fiyat artışlarının hızlanmasına herhalde talep enflasyonunun yol açtığı söylenemez. Geriye kalıyor, maliyet enflasyonu.

Türkiye'de üretim maliyeti üstündeki en büyük baskı kaynağı çok belli değil mi, döviz kuru.

Zurnanın zırt dediği yere geldik işte!

Peki kuru kim artırıyor?

Türkiye'de enflasyonun en önemli nedeni çoğunlukla ama çoğunlukla döviz kurunun artması olmuştur.

Dolayısıyla Türkiye ekonomisine kötülük etmek isteyen döviz kurunu artırması yeter!

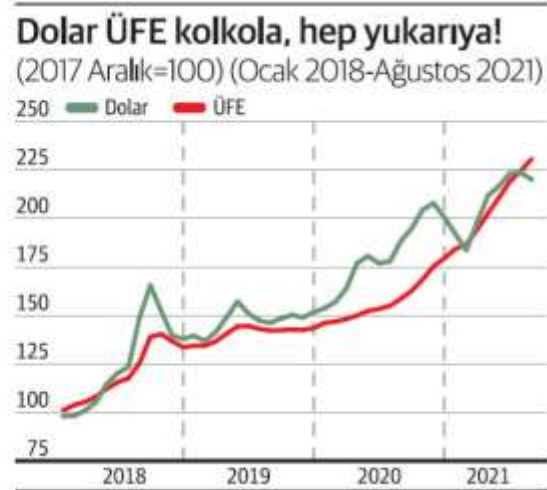
Artır döviz kurunu, yaslan arkana ve seyret olan biteni!

Yönetimde olanlar elbette "Şu döviz kurunu bir artıralım da ekonomi alt üst olsun, fiyatlar tırmanıp gitsin" diye düşünmüyordur.

Niyet kötü değildir tabii de icraat yanlışsa ve sonuçta fiyatların tırmanması durumuyla yüz yüze kalınıyorsa... Son dönemde olduğu gibi...

Söz grafiklerde...

Bugün dolar kuru ile Yİ-ÜFE'nin seyrini gösteren iki grafik hazırladık. Grafiklerin birinde 2018 yılı başından bu yılın ağustos ayına kadar olan üç buçuk yılı aşkın sürede dolar ve Yİ-ÜFE'nin ay ay yıllık değişim oranlarına yer veriyoruz. Diğer grafikte ise 2017 yılının aralık ayını 100 kabul ederek dolar ve Yİ-ÜFE için bir endeks oluşturarak iki büyüklüğün ne ölçüde birlikte hareket ettiğini gözlemeyi amaçladık.

21.09.2021

Dolar ve üretici fiyatların yıllık değişimi, aradaki paralelliği somut bir şekilde ortaya koyuyor. Yeri gelmişken belirtelim, üretim maliyetindeki artış kendini öncelikle üretici fiyatlarında gösterdiği için TÜFE'yi değil, Yİ-ÜFE'yi esas aldık.

Doların yıllık değişim anlamında zirveye çıktığı ay 2018'in eylülü. Oran yüzde 84'ü bulmuş. Malum, rahip krizinin tırmandığı dönem. Krizi tırmandıran kim; önce "Rahibi bırakmayacağız" diyen, kur yükselmeye başladığında faizi artırmayan ve kuru bu düzeye getiren, ardından onca laftan sonra rahibi bırakıp faizi bu sefer yüzde 24'e çıkaran ve kur tortusu kaynaklı enflasyona bizi mahkum eden yönetim.

Dolardaki yıllık artışın yüzde 84'e dayandığı eylül ayında yıllık Yİ-ÜFE artışı da yüzde 46'yı geçmiş.

Acaba bir kişi de çıkıp "Kur ve Yİ-ÜFE artışının aynı ay rekor kırması tesadüftür" diyebilir mi?

Rahip binmiş uçağa ülkesinin yolunu tutmuş, faiz yüzde 24, kur düşmeye başlamış, ne tesadüf Yİ-ÜFE de!

2019'un kasımına gelmişiz, dolar bir yıl öncesinin yüzde 10 altında, Yİ-ÜFE'deki yıllık artış da yalnızca yüzde 2.5. Bu oranlar da tesadüf değil mi!

2021 ve 2021'de gidişat niye değişti?

2020 yılıyla birlikte dolardaki yıllık değişim, üretici fiyatların üstüne çıktı ve bu durum yıl boyunca sürdü. Bunun en büyük nedeni hiç kuşku yok ki pandeminin yarattığı sıkıntılardı. Neredeyse tümüyle duran ve üretmeyen bir sanayi vardı, sağlıklı bir fiyat oluşumu bile söz konusu değildi.

Üretici fiyatları 2020'nin ortasından itibaren daha hızlı artmaya başladı. Ne var ki kur artışını dizginlemek mümkün olmuyordu ve Merkez Bankası'nda kasım ayı operasyonu yapıldı. Bu operasyon, çoğu doğru operasyon gibi uzun ömürlü olmadı ve marta geldik. 7 liraya kadar gerileyen doları, yeni bir operasyonla yüzde 20'den fazla artırdık.

Son bir yıldaki değişim anlamında kur ve Yİ-ÜFE giderek ayrışıyor. Nedeni belli; geçen yılki kur yükü fiyatları hala yukarı itiyor. Kurdan başka etkenler de var elbette; bazı emtia fiyatlarında artışlar da yaşanıyor.

Etken kalmazsa biz devreye giriyor, örneğin elektrik ve doğalgaza yüklü zamlar yaparak boşluğu dolduruyoruz!

Kaldı ki kurda son dönemde başlayan artış uzun soluklu olur ve perşembe günü bu yangına yeni odun atarsak, Yİ-ÜFE'de baz etkisi kaynaklı bir yavaşlama belki görürüz ama belirgin bir gerileme görme şansımız olmaz.

PERŞEMBEDEN SONRA BİZİ NE BEKLİYOR?

Merkez Bankası perşembe günü ne karar alır; bunu bilmek pek mümkün değil. Bu konuda Merkez Bankası'nda bile net bir görüş oluştuğunu pek sanmıyoruz.

Bizim tahminimize gelince... Merkez Bankası faizi muhtemelen değiştirmeyecektir. "Manşet enflasyon yerine çekirdek enflasyon gözetilmeli" çıkışından sonra oluşan "Herhalde faiz inecek" tahminleri bu şekilde boşa çıkarılmak istenebilir.

Siyasetin yoğun baskısı altında olduğu tartışma götürmeyecek durumda bulunan Merkez Bankası, faizi sabit tutarak en azından görünürde bağımsızlığını da korumuş olur.

Peki doğru adım nedir? Pek gündeme getirilmeyen faiz artışı olabilir mi? Eski söylemler, yani "Politika faizi enflasyonun altında kalmayacak" söylemi hala savunuluyor olsaydı tabii ki artış beklenebilirdi. Ama sanki "Manşeti değil çekirdeği dikkate almak gerekir" söylemi, biraz da faiz artışı beklentisini törpülemek için ortaya atılmış gibi. Bunda başarılı da olunmadı değil.

Ama Merkez Bankası tutar perşembe günü faizi indirirse, isterse çeyrek puan olsun hiç önemi yok, bir faiz indirimine giderse, mevcut enflasyonla makas daha da açılacaktır. Yıllık enflasyonun eylül ve sonrasında gerileyeceğine dönük bir işaret de bulunmamaktadır. Sanıldığı gibi Yİ-ÜFE'den TÜFE'ye olan etki de öyle büyük ölçüde gerçekteşişmiş değildir.

Merkez Bankası faizi indirip piyasada biraz canlılık sağlayabilir. Ama kurun zıplamasıyla birlikte haliyle enflasyon da tırmanışa geçeceği için biz fahiş fiyat denetimlerinin süresini daha da uzatmak zorunda kalabiliriz.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu, İmralı'ya da gidecek mi?

Kılıçdaroğlu'nun, "Kürt sorununu HDP ile çözebiliriz" açıklamasının mürekkebi kurumadan HDP'nin eski Eş Genel Başkanı Sezai Temelli, çözümün adresi olarak Öcalan'ı gösterdi.

"Çözümün adresi ve asıl muhatabı İmralı'dır" dedi. HDP tarafından bir açıklama yapılmadığına göre, adres konusunda aynı düşünceler demektir. Zaten **Pervin Buldan** da, "Çözümün adresi İmralı'dır" diye konuşmuştu.

Bu durumda **Kemal Bey** ne yapacak? İmralı önerisini dikkate alıp **Öcalan**'la görüşmeyi deneyecek mi? İmralı'ya gidecek mi? Sanmam.

Kürt sorununun demokratik yöntemlerle çözümü konusunda geçmişte ciddi çabalar sarf edildi. Göbeğinden ABD'ye bağlı olan Kandil, her defasında çözüm sürecini sabote etti. Orada asıl patron tek başına ne HDP ne İmralı ne de Kandil. Asıl patron ABD.

Ayrıca deneyimler bize gösterdi ki Kürt sorununun çözümü ile HDP ve PKK'yı birbirinden ayırmak gerekiyor. Çünkü onların, Kürt sorununun çözümü diye bir dertleri yok. Kürt sorunundan beslendikleri için tam aksine çözüm süreçlerini sabote ediyorlar.

KILIÇDAROĞLU'NUN DERSİM ARŞİVİ

Burada benim şaşırdığım **Kılıçdaroğlu**'nun Kürt sorununun çözümünü HDP'ye havale etmesi. **Kılıçdaroğlu**, hem CHP genel başkanı olarak hem de Dersimli olarak Kürt sorununun bir parçası. Sadece parçası değil. **Kılıçdaroğlu**, Dersim isyanına kafa yormuş birisi. **İhsan Sabri Çağlayangil**'le röportaj yapmış, daha sonra arşivini gazeteci **Soner Yalçın**'a devretmiş. Yani bir birikim sahibi.

Kılıçdaroğlu, benden de iyi biliyor ki, Kürt sorununun temelinde CHP yatıyor. **Kılıçdaroğlu**, CHP'nin genel başkanı olarak oradan başlayabilir. Ayrıca eşi **Selvi Hanım**, **Amberin Zaman**'la röportajında, **Kılıçdaroğlu**'nun ailesinin Kürt sorununun mağdurlarından biri olduğunu anlatmıştı. O bölümü aynen aktarıyorum.

SELVİ KILIÇDAROĞLU'NUN ANLATTIKLARI

“Dersim’in çok acı bir tarihi var. Öyle. Büyüklerimiz hep anlatırdı.

Kemal Bey’in babası, 1938’den sonra sürgün edilmiş. Evet. Halası, aileden 40 kişiyle birlikte götürülmüş. Derin izler bırakıyor tabii. Öfkeleniyorsunuz.

Öldürüldüler mi? Evet. (Gözleri doluyor).”

Kemal Bey, HDP’ye, İmralı’ya, Kandil’e gitmeye gerek yok. CHP’den ve Dersim’den başlayın yeter...

KARAMOLLAOĞLU, ÜÇÜNCÜ İTTİFAKI MI İŞARET ETTİ?

Saadet Partisi Genel Başkanı Temel Karamollaoğlu, şaşkıncu çıkışlarını sürdürüyor. **Karamollaoğlu**, Millet İttifakı liderleri **Kılıçdaroğlu** ve **Akşener’in** cumhurbaşkanı adaylıklarına kırmızı kart çıkarmış,

“**Kılıçdaroğlu**, aday olabilir ancak olduğu takdirde belli kesimlerden bir tepki de gelebilir, **Meral Hanım** da aday olabilir, ona karşı da başka kesimlerden tepki gelebilir. Milletın teveccühünü alması lazım, artık partici bir yaklaşımla Millet İttifakı bir aday belirleyemez. Bu ülkede AK Parti’nin ve Milliyetçi Hareket Partisi’nin dışında herkesi kucaklayabilecek bir adayın bulunması zor değildir, bulunur mutlaka” demişti.

Karamollaoğlu’nun bu sözleri, gözleri üçüncü adaya çevirdi. Siyasi kulislerde şimdi **Karamollaoğlu’nun** adayı kim, sorusu soruluyor.

Temel Karamollaoğlu yeni bir çıkış daha yaptı. “İttifaklar seçime girileceği zaman ortaya çıkar” dedi.

SAADET İTTİFAKI

Bu açıklama ile Saadet Partisi etrafında üçüncü bir ittifak modeli yeniden gündeme geldi.

Temel Karamolloğlu bir süredir bu görüşlerini ifade ediyor. Siyaseten doğru bir tavır bu. Şu anda kendisini bağlamak istemiyor. Elbette ki durum itibarıyla Millet İttifakı’na daha yakın. Zaten geçmişte de Millet İttifakı’nın içinde yer aldı. Ama şimdiden angaje olup elini zayıflatmak istemiyor. Özellikle de cumhurbaşkanı adaylığı konusunda ileri sürdüğü şartlarla, elini güçlendirmeye çalışıyor. Millet İttifakı ortakları, cumhurbaşkanı adayını belirlemek için masaya oturduklarında küçük ortak olarak değil, eşitlerden biri olarak masada yer almak istiyor.

Ama bir yandan da üçüncü ittifak seçeneğine kapıyı aralık tutuyor.

Karamollaoğlu'nun Millet İttifakı'na daha yakın durduğunu biliyorum. En azından Cumhuriyet İttifakı'na uzak olduğu belli. Ama bir yandan da “**Üçüncü ittifak**” kartını hazır tutuyor.

ERBAKAN MODELİ

Milli görüşün lideri **Erbakan**, koalisyon ortaklığı kurmakta ustaydı. **Ecevit**'le de **Demirel**'le de **Çiller**'le de koalisyon hükümetleri kurdu. Koalisyonlar sayesinde başbakan yardımcılığı ve başbakanlık görevini üstlenmeyi başardı. Kurduğu partiler kapatıldı ama o Milli Selamet Partisi'ni ve Refah Partisi'ni koalisyonlar yoluyla iktidar ortağı yapıp devleti yönetme imkânına sahip oldu.

KUTSAL İTTİFAK

Erbakan, seçim ittifakı konusunda da ustaydı. 1991 seçimlerine **Aykut Edibali** ve **Alparslan Türkeş**'le yaptığı 'Kutsal İttifak'la Meclis'e girmeyi başardı.

SEÇİM BARAJI

Milli görüş geleneğinde olduğu için üçüncü ittifak konusunu yabana atmıyorum. Ha bu arada, Saadet Partisi seçim barajıyla yakından ilgili. Seçim barajının yüzde 7'ye çekileceği açıklaması burukluk meydana getirdi ama son anda baraj yüzde 5'e indirilirse Saadet Partisi etrafında üçüncü ittifak modelini daha ciddi bir zeminde tartışabiliriz.

OĞUZHAN ASİLTÜRK'ÜN SAĞLIK DURUMU

Milli görüşün lideri **Oğuzhan Asiltürk**'ün Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'la görüşmesinden sonra Saadet Partisi'nin Cumhuriyet İttifakı'na mı geçeceği yoksa Millet İttifakı'nda mı kalacağı ciddi bir tartışma konusu olmuştu. Şimdi de üçüncü ittifak konusu gündeme geldi. Ama ben işin siyasi değil, insani boyutuyla ilgiliyim. Koronavirüse yakalanan **Oğuzhan Asiltürk**, bir süredir Ankara Şehir Hastanesi'nde tedavi görüyor. **Asiltürk**'ün sağlık durumunun iyi gittiği ama tedavisinin biraz zaman alacağı söyleniyor. İnşallah en kısa zamanda sağlığına kavuşur.

EYÜP SULTAN'DA YASİN BELEDİYEDE BİRA SATIŞI

Ekrem İmamoğlu, aday olduğunda farklı bir CHP'li profili çizmişti.

O yüzden de hem CHP'lilerin hem milliyetçi muhafazakârların oylarını almayı başarmıştı.

Hem Kürtlerin hem Karadenizlilerin desteğini sağlamıştı.

Bu profille İstanbul seçimlerini kazandı.

Muazzam bir başarı elde etti.

21.09.2021

İstanbul seçimleri, onu Türk siyasetinin önemli isimleri arasına soktu.

'Ekrem İmamoğlu' ismi etrafında cumhurbaşkanlığına kadar uzanan beklentiler oluştu.

Ama o Eyüp Sultan'da Yasin okuyarak başladığı siyasi yolculuğuna, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait Gazhane'de bira satışı ile devam ediyor.

Cuma namazı kılarak seçimi kazanıp valsle kutlama yapıyor.

Esfender KORKMAZ

Bu zulümü iktidar yarattı!

21 Eylül 2021 Salı

Demokrasi, Hukuk ve ekonomide, dünya gündeminden koptuk. Bu alanlarda siyasi iktidar kendi Dünyasını yarattı. Söz gelimi Cumhurbaşkanı fiyat artışlarını zulüm olarak tarif ediyor. Bu tarif iktisat mantığına, Bu günkü piyasa yapısına uymuyor.

İktidarın bu yaklaşım tarzı; aynı zamanda Türkiye'nin bu iktidar ile hiçbir sorununu çözmeyeceğini gösteriyor. Çünkü doğru tespit ve teşhis olmadan çözüm imkanı da yoktur. Siyasi iktidar bir istikrar programı yapmak yerine, fiyat artışlarını satıcıları suçlayarak, zulümün üzerine gideceğiz diyerek ve polisiye tedbirlerle çözeceğini zannediyor.

Ama gerçekte bu zulümü de aynı siyasi iktidar yarattı. Şimdi altında kaldı.

Piyasanın polisiye tedbirlerle disiplin edilemeyeceğini kestiremeyenler bile geçmişte yaşananlara bakarak bu yolun bir işe yaramadığını görebilirler.

1956 yılında Menderes hükümeti tarafından, olağanüstü ikinci dünya savaşı yıllarındaki Milli Korunma Kanunu yeniden uygulamaya getirildi. Kanunun iyi tarafı piyasada fiyatları düzenleyici kurumlar oluşturuyordu. Er Balık kurumu ve Petrol Ofisi bu kanun kapsamında kuruldu. Ama aynı kanun kapsamında yapılan fiyat denetimleri kara borsayı, kayıt dışı işlemleri artırdı.

Türkiye'de kanundan sonra stokçuluk daha çok arttı. Piyasada denge bozuldu. Enflasyon arttı.

1) AKP iktidarı Tarımı bitirdi;

Siyasi İktidar, 2006 yılında "*Tarımsal destekleme programlarının finansmanı için bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamaz.*" diye kanun çıkardı. Ne var ki daha ilk yıl 2007 yılında tarımsal desteklerin milli gelire oranı yüzde 1'in altında kaldı, yüzde 0,67 oldu. Üstelik bu pay bugüne kadar giderek azaldı. 2009 ve sonrasında yüzde 0,6'nın altında kaldı. 2018 yılında yüzde 0,40 oldu.

Türkiye'de tarım politikasının yetersiz, hatta hiç olmaması nedeni ile tarım sektöründe ekili alanlar azaldı. 2003 yılında 40 milyon 644 bin hektar olan tarım arazisi, 2019'da

37 milyon 716 bin hektara ve aynı yıllarda ekili alanlar da 17 milyon 408 bin hektardan 15 milyon 398 bin hektara geriledi.

Türkiye'de tarım alanlarına saldırı, geçmiş hükümetler döneminde başladı. Bugünkü iktidar da endazedden çıkardı. İmar yasaları, mevzi imar planları ve TOKİ'nin tek başına imar planı yapma yetkisi, en fazla ekili alanlara zarar verdi.

Bugün döviz /TL kuru yüzde 38 oranından daha yüksektir. Gıda ithalatı da aynı oranda pahalıdır. Üretmeden ithal eden Türkiye de, her kur artışında gıda fiyatları da elbette artacaktır.

2) AKP iktidarı özelleştirme ile piyasada rekabeti bozdu, oligopol piyasa yapısı yarattı.

Et ve Balık Kurumu, üreticiyi istismar etmeden malı uygun fiyata alıyor, üzerine işletme maliyeti koyarak tüketiciye ucuz fiyata satıyordu. Et Balık Kurumu özelleştirildi, aracılar üreticinin malını ucuz kapattı. Hayvancılık geriledi. Aynı aracılar et fiyatını artırdı. Et ithal etmek zorunda kaldık. Toplumun et tüketimi düştü.

Yine; Telekom bir kamu tekeli iken, özel tekel oldu. Tüketici , internet gibi araçları daha zor ve daha pahalı kullanıyor.

Kâğıt üretimi yapan SEKA özelleştirildi. Özel sektör, 2012 yılına kadar aşırı değer kazanmış olan TL nedeniyle üretim yerine ithalatı tercih etti. 2018 ve önceki birkaç yıl öncesinden başlayarak, TL değer kaybedince bu defa ithalat pahalıya geldi ve kâğıt fiyatları arttı ve aynı zamanda kâğıt kıtlığı yaşıyoruz.

3) Devlet dışlandı ve Devlet-Piyasa optimal dengesi bozuldu:

Enerji, ulaştırma ve haberleşme sektörleri, tüm ülkeye yayılan altyapı yatırımları gerektirir. Ayrıca bu yatırımlar tekel niteliğinde olur. Bu tür büyük ölçekli yatırımlar için piyasa ekonomisi yeterli kaynak ayırmakta zorlanabilir. Kaldı ki yeterli sermayeye sahip olan piyasa ekonomisi üretici birimlerinin piyasada tekel olmaları muhtemeldir. Bu alanlarda devletin faaliyette bulunması ve piyasa ekonomisinin yetersizliğini telafi etmesi gerekir. Ama AKP iktidarı devleti parti devleti yaptı ve aynı zamanda piyasadan dışladı. Özel sektör de sosyal fayda değil, kar maksimizasyonu için çalışır. Elbette tek satıcı olarak fiyatları da yüksek tutacaktır.

Şimdi yandaş medya da yanlış yapıyor. Erdoğan'ı götürmek isteyenlerin suni fiyat artışı yarattıklarını yazıyor. "O zaman halkta *arada biz ezildik... Madem öyle Erdoğan gitsin de bu fiyat zulümünden kurtulalım* " diyecektir.

Özetle AKP kendi yanlışları altına kalmıştır. Ama mesele halkın bu yanlışların bedelini daha ne kadar süre daha ödeyeceğidir ?

İbrahim Kahveci

Ekonomiyi kim yıktı?

Piyasalardan başlayan yıkıntı, zamanla tüm ekonomiyi de sarıyor. O nedenle önce piyasalardaki harekete bakmamız gerekiyor.

Eylül ayının başında 8,30'un altında seyreden dolar/TL artık 8,70'lerde. Milli paramız TL bir ay geçmeden yüzde 5'in üzerinde değer kaybetti.

Kısaca pahalı hayatımız yine daha da pahalı olacak.

Hatta bizim soframıza gelen domatese yabancı (ihraç ettiğimiz için) daha iyi fiyat vereceği için, ucuz domates veya gıda tüketimi de zorlaşmaya devam edecek.

Bugün tarlada para etmeyen tarım ürünlerinin rafta ateş pahası duruma gelmesinde bir neden de alternatif ihracat pazarıdır.

Ama paramızın değer kaybetmesi sadece tarım üzerinden değil, bütün maliyet kalemlerindeki şişme ile hayatımızı çekilmez kılmaktadır. Bugün raf fiyatları yüzde 19 arttı diyoruz ama arkada kapı gibi artmış olan maliyet tarafındaki yüzde 45'lik kütle duruyor.

Bu maliyetler süre zarfından bizim hayatımıza sirayet etmeye devam edecektir. Tıpkı 2018 kur krizi sonrası yaşadığımız maliyet dönemi gibi.

Şimdi kendimize soralım: Bu piyasaları kim yıktı? Kim döviz piyasası tam da sakinleşmiş ve TL kısmen istikrar kazanmışken bu dengeleri bozdu?

Kim, neden milletin ekonomik hayatı ile bu derece oynuyor?

Acaba bir dönem Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) video çekmiş ve Türkiye'ye yapılan finansal saldırıyı anlatmıştı. Orada bize BAE Merkezli bir yapı saldırıyı işaret ediliyordu. Ama şimdi ilişkilerimiz gayet sağlıklı.

21.09.2021

BAE değilse, kim saldırdı?

Trump tweet attı diyorsanız o çoktan bitti... Artık ABD Başkanı bile değil.

O zaman kim saldırdı?

Kim bozdu piyasaların dengesini?

SİYASİLER Mİ YOKSA BÜROKRATLAR MI?

2001 krizinin nedeni Merkez Bankası Başkanı Mahfi Eğilmez dediler ya... İşte herkes koptu. Çünkü Mahfi Bey Merkez Bankasında hiç çalışmamış ve kamu görevini de 1997 yılında sonlandırmıştı.

Ama bu bilinçaltı bir başka konuları da tartışmamızı gerektiriyor: "Biz hariç herkes suçlu"

Hatırlarsanız yıllarca Kemal Kılıçdaroğlu'nun SSK'yı batırdığı söylenip duruldu. Aynı bilinçaltı...

"Bizde asla ve kata suç olmaz..."

Acaba bir ülkede ekonomiyi kim bozar? Bürokratlar mı yoksa siyasiler mi?

Mesela 1991 seçimlerinde "kim ne verirse 5 lira fazlası benden" diyen ve bunu kamu bankalarından gerçekleştiren siyasiler miydi yoksa kamu bankaları yöneticileri miydi?

1991'de başlayan ve 2001'de açığa çıkan kamu banka batağı kimin eseriymi?

Milleti erken emekli edip (40 yaşlarında) SSK'nın bütçesini batıran kimdi? O kararı alan siyasiler mi, yoksa bürokratlar mı?

Ekonomide bugün alınan kararlar hemen bugün sonuç vermez. Mesela geçen yıl yapılan parasal genişlemenin zam faturalarını ödüyoruz şu sıralar. Ama anlatmak istediğim daha uzun süreli politik sonuçlar.

Örneğin 2001 krizinin temelleri 91 seçimlerindeki vaatler ve sonrasında uygulamalardır. Kamu bankaları eliyle siyaset olsun, devlet bütçesinin savurganca kullanımı olsun hepsi 2001'de kriz olarak açığa çıktı.

İyi ama bu anlattığım temel bozulmaları kim yaptı? Ekonomi profesörü Tansu Çiller...

21.09.2021

Kısaca ne Hazine Müsteşarı, ne Merkez Bankası Başkanları, ne SSK Genel Müdürü ne de kamu bankaları yöneticileri bu krizi oluşturmadı. Bu krizi tek bir kişi oluşturdu ... O kişi de siyasi gelecek uğruna ülkesini krize sürükleyen siyasiden başkası değildi.

O zaman insan sormadan edemiyor...

Bugün ne yapılmalı ve ne yapmak zorundayız? Bu krizlerden, ekonomik bunalımlardan nasıl çıkacağız?

2017 Başkanlık Referandumu'nda bürokratik engelden kurtularak ülkeyi uçuracağız dediler ama ülkede 2017'den beri çalışan sayısı aynı. Kimse iş bile bulamadı.

Acaba sorumlu kim? Ya da kimden hesap sorulmalı?

21 Eylül 2021, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Türkiye yoksul bir ülke değil

Siyasetin de, ekonominin de gündemi hayat pahalılığı üzerinde geliyor.

Bazı amatörler, yüksek fiyatla elma-armut satan manavları cezalandırmanın çare olduğunu sanıyor.

Bunlar Türkiye'de şu anda enflasyon hızının % 20'lere dayandığının farkında değil. Neticede yüksek enflasyonun yaşama yansması yüksek fiyatlardır.

UCUZ TANZİM SATIŞLAR

Pahalılıkla mücadele ancak üretimi artırarak veya daha ucuz fiyatlı malları piyasaya sürerek mümkün olur.

Bu konuda devlet, özellikle yerel yönetimlerle işbirliği yapmalıdır.

Örneğin, eğer tarlada fiyatı 5 TL olan elma kentteki manavda 15 TL'ye satılıyorsa bunun çaresi devletin ya da belediyenin tarladaki ürünü ucuza alıp tanzim satışlarla halka ucuza arz etmesidir.

Eski Türkiye'de fiyatların dengelenmesi konusunda yerel yönetimler çok aktifti.

Örneğin, bugün Migros diye bildiğimiz zincirin başlangıcı İsviçre'den gelen ve üstünde Migros yazısı bulunan kamyonetli satıcılarıdır.

Bunlar İstanbul'da semt semt dolaşır halka ucuza hizmet ve mal sunarlardı.

PANDEMİNİN ETKİSİ

Şunu kabul edelim. Şimdiki bütün ekonomik çarpıklıkların kaynağında iki senedir yaşadığımız salgın var.

Bütün dünyada ekonomilerin yapısı değişirken fiyatlar da arttı. Türkiye'de bir de üstüne Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısındaki değer kaybı eklendi.

Sanırım istikrarlı bir politika izlenirse belli bir süre içinde Türkiye'de hayat daha kolaylaşacaktır.

Asla kötümser olmayalım.

Bugün Türkiye'de trafiğe kayıtlı 29 milyon özel araç var.

Geçenlerde karayoluyla Bodrum'dan İstanbul'a gelirken trafikteki araçların büyük çoğunluğunun yeni olduklarını gördüm. Yani Türkiye'de harcama yapabilen güçlü bir orta sınıf var.

Ayrıca çarşı-pazar gezdiğiniz zaman hiçbir yerin boş olmadığını görüyorsunuz.

Bütün mesele, kararlı biçimde tutarlı politikalar izlemek ve kendine güvenmekten geçiyor.